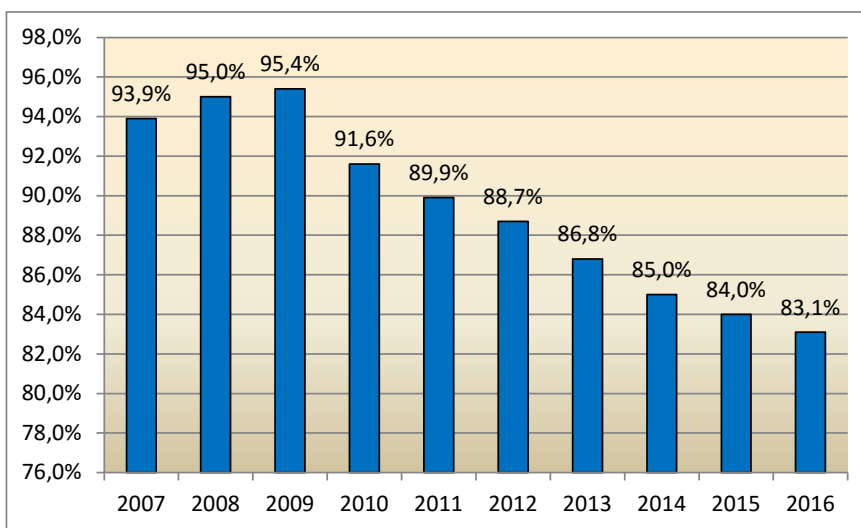

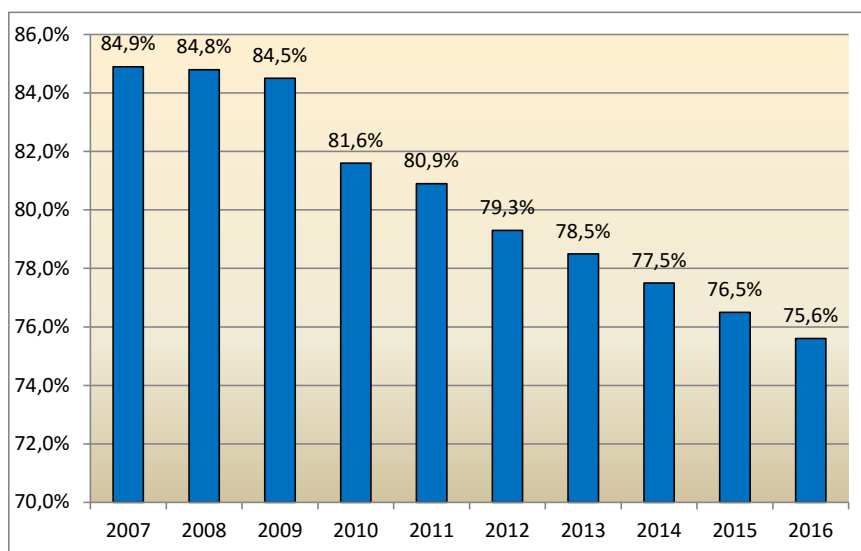
Κυριότερα στοιχεία για την Παραγωγικότητα Εργασίας της Κύπρου και τους παράγοντες που την επηρεάζουν

A. Παραγωγικότητα Εργασίας της Κύπρου - Ανάλυση υφιστάμενης κατάστασης

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat η Παραγωγικότητα Εργασίας (ΠΕ) της Κύπρου, τόσο ως ΑΕΠ ανά απασχολούμενο όσο και ως ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας, ως ποσοστό του μέσου όρου των χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), παρουσιάζει φθίνουσα πορεία, με την πρώτη απότομη πτώση το 2010, όπως απεικονίζεται πιο κάτω στα Διαγράμματα 1 και 2.

Διάγραμμα 1. Παραγωγικότητα Εργασίας της Κύπρου (ΑΕΠ ανά απασχολούμενο),
 Βάση: ΕΕ- 28=100, 2007 – 2016¹

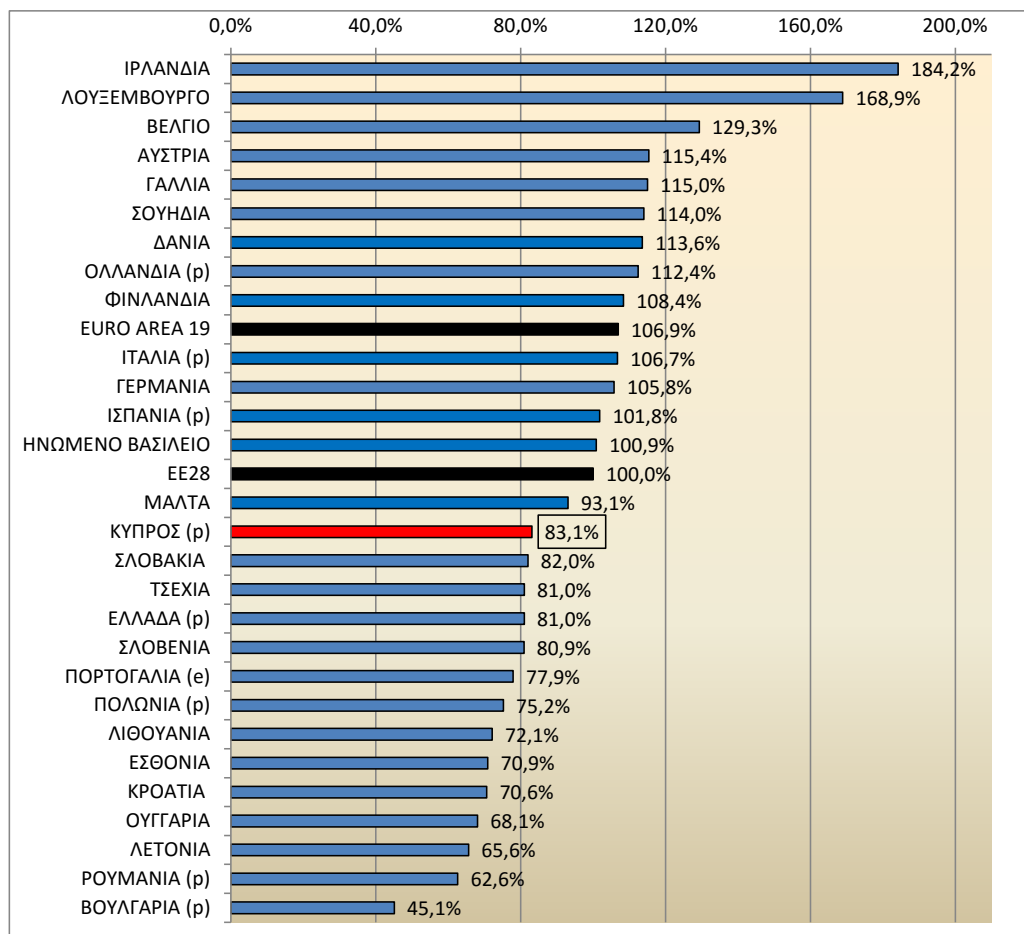

Διάγραμμα 2. Παραγωγικότητα Εργασίας της Κύπρου (ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας),
 Βάση: ΕΕ- 28=100, 2007 – 2016²

¹ Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc], Nominal labour productivity per person, % of EU-28. Τελευταία αναθεώρηση 13.7.2017

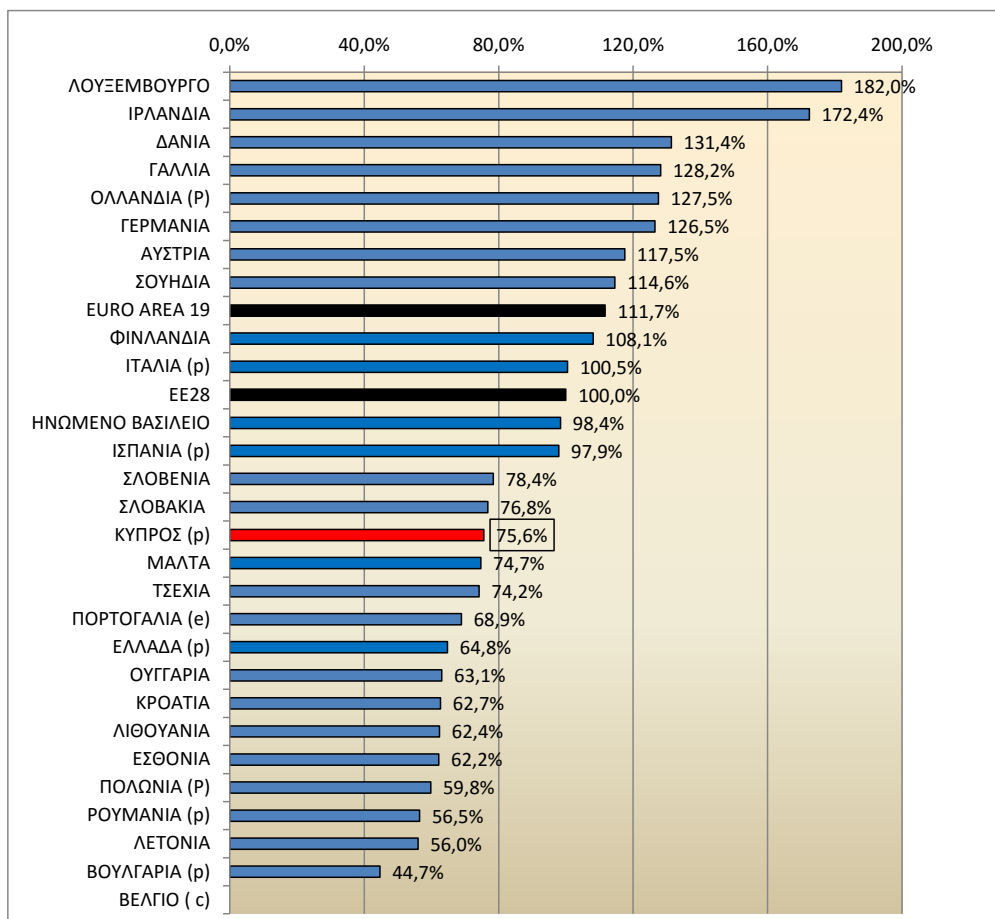
² Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc], Nominal labour productivity per hour, % of EU-28. Τελευταία αναθεώρηση 13.7.2017

Η Παραγωγικότητα Εργασίας της Κύπρου ως ΑΕΠ ανά απασχολούμενο ανερχόταν στο 95,4% του μέσου όρου της ΕΕ το 2009 και έπεσε στο 83,1% το 2016, ενώ η Παραγωγικότητα Εργασίας της Κύπρου ως ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας ανερχόταν στο 84,5% του μέσου όρου της ΕΕ το 2009 και έπεσε στο 75,6% το 2016. Με τις τιμές αυτές η Κύπρος κατατάσσεται το 2016 και στις δύο περιπτώσεις στη 15^η θέση (Διάγραμμα 3 και Διάγραμμα 4).

Διάγραμμα 3. Παραγωγικότητα Εργασίας της Κύπρου (ΑΕΠ ανά απασχολούμενο), φθίνουσα κατάταξη χωρών, 2016³

³ Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc], Nominal labour productivity per person, % of EU-28. Τελευταία αναθεώρηση 13.7.2017 (p=προκαταρκτικά, e= εκτίμηση)

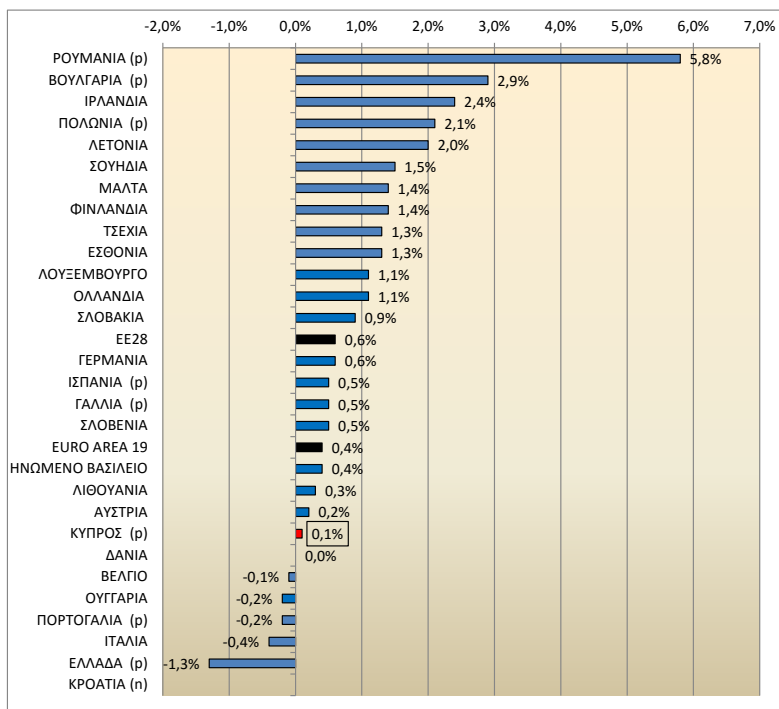
Διάγραμμα 4. Παραγωγικότητα Εργασίας της Κύπρου (ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας), Φθίνουσα κατάταξη χωρών, 2016⁴

Ο ετήσιος ρυθμός μεταβολής της ΠΕ της Κύπρου για το 2016 είναι χαμηλότερος του μέσου όρου των χωρών μελών της ΕΕ (0,1% σε σχέση με 0,6% σύμφωνα με το δείκτη ΑΕΠ ανά απασχολούμενο και 0,1% σε σχέση με 0,8% σύμφωνα με το δείκτη ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας) (Διάγραμμα 5 και Διάγραμμα 6). Με το δεδομένο αυτό, η φθίνουσα πορεία της ΠΕ της Κύπρου σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ θα συνεχιστεί. Η πορεία αυτή διαβρώνει την ανταγωνιστικότητα της χώρας, εμποδίζει την ανάπτυξη και, μακροπρόθεσμα, απειλεί το βιοτικό επίπεδο και την κοινωνική συνοχή. Σημειώνεται ότι η Κύπρος κατέχει σήμερα την 83^η θέση μεταξύ 138 χωρών, σύμφωνα με το Διεθνή Δείκτη Ανταγωνιστικότητας 2016 - 2017, ενώ το 2012 κατείχε την 58^η θέση μεταξύ 144 χωρών.⁵

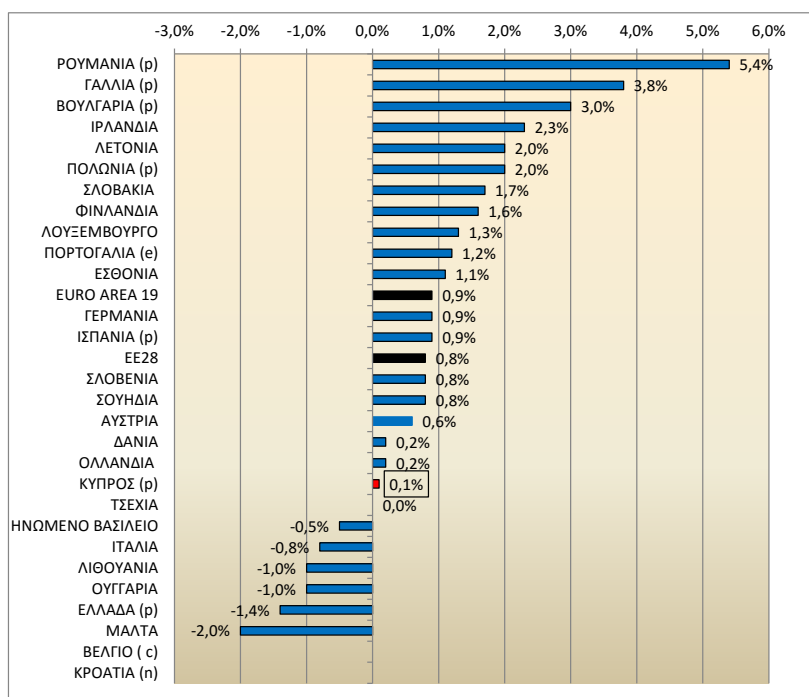
⁴ Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc], Nominal labour productivity per hour, % of EU-28. Τελευταία αναθεώρηση 13.7.2017 (p=προκαταρκτικά, e= εκτίμηση, c=εμπιστευτικά).

⁵ Global Competitiveness Report 2016 – 2017, Global Economic Forum

Κέντρο Παραγωγικότητας

Διάγραμμα 5. Ρυθμός μεταβολής Παραγωγικότητας Εργασίας (ΑΕΠ ανά απασχολούμενο), Φθίνουσα κατάταξη χωρών, 2016⁶

Διάγραμμα 6. Ρυθμός μεταβολής Παραγωγικότητας Εργασίας (ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας), Φθίνουσα κατάταξη χωρών, 2016⁷

⁶ Πηγή: Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc], Real labour productivity per person, Percentage change over previous period. Τελευταία αναθεώρηση 13.7.2017. p=προκαταρκτικά, e= εκτίμηση, n = μη διαθέσιμα)

⁷ Πηγή: Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc], Real labour productivity per hour, Percentage change over previous period. Τελευταία αναθεώρηση 13.7.2017. p=προκαταρκτικά, e= εκτίμηση, c= εμπιστευτικά, n = μη διαθέσιμα)

Η μεταβολή της ΠΕ προέρχεται από αύξηση του ΑΕΠ (κατά 2,8%) με ταυτόχρονη όμως αύξηση της απασχόλησης, τόσο σε αριθμό απασχολουμένων όσο και σε ώρες εργασίας (κατά 2,7%)⁸. Η μικρή αλλά θετική μεταβολή της ΠΕ οφείλεται κατά κύριο λόγο στους τομείς των Ξενοδοχείων & Εστιατορίων, των Κατασκευών και των Μεταποιητικών Βιομηχανιών, οι οποίοι παρουσίασαν αύξηση της Ακαθάριστης Προστιθέμενης Αξίας τους (ΑΠΑ) με ταυτόχρονη αύξηση της απασχόλησης σε μικρότερο ποσοστό. Ο σημαντικός Τομέας των Χρηματοπιστωτικών και Ασφαλιστικών Δραστηριοτήτων παρουσίασε αρνητική μεταβολή στην ΠΕ, η οποία οφείλεται στη μείωση της ΑΠΑ με ταυτόχρονη αύξηση της απασχόλησης.

Στοιχεία για τη μεταβολή της ΠΕ, της ΑΠΑ και της απασχόλησης στους πιο πάνω τομείς καθώς και για τη συνεισφορά τους στο ΑΕΠ παρουσιάζονται πιο κάτω, στον Πίνακα 1.

	Μεταβολή ΠΕ (ΑΕΠ ανά ώρα εργασίας) (%)	Μεταβολή ΑΠΑ (%)	Μεταβολή απασχόλησης (ώρες εργασίας) (%)	Συνεισφορά στο ΑΕΠ 2016 (%)	Συνεισφορά στο ΑΕΠ 2015 (%)
Ξενοδοχεία και εστιατόρια	+6,2	+10,3	+4,3	+7,2	+6,6
Κατασκευές	+6,4	+9,3	+2,8	+3,9	+3,6
Μεταποιητικές Βιομηχανίες	+3,2	+6,1	+3	+5	+4,8
Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές δραστηριότητες	- 8,5	-5	+3,8	+10,8	+12,2

Πίνακας 1. Μεταβολή της παραγωγικότητας εργασίας, της ΑΠΑ και της απασχόλησης και συνεισφορά στο ΑΕΠ για σημαντικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας⁹.

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat για την ΠΕ ως ΑΕΠ ανά ώρα Εργασίας η Κύπρος, συγκρινόμενη με χώρες με παρόμοια οικονομική δομή, δηλαδή χώρες που στηρίζονται στις υπηρεσίες και τον Τουρισμό, όπως η Ελλάδα, η Ισπανία και η Μάλτα, παρουσιάζεται σε καλύτερη θέση από τη Μάλτα και την Ελλάδα και χειρότερη από την Ισπανίας¹⁰ (Διάγραμμα 4). Η Μάλτα, παρά τον ψηλό ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ της (5,0% το 2016)¹¹, παρουσιάζει αρνητική μεταβολή στην Παραγωγικότητα Εργασίας αφού η μεταβολή στις συνολικές ώρες εργασίας ήταν μεγαλύτερη από αυτήν του ΑΕΠ. Η Ελλάδα, με μηδενικό ρυθμό ανάπτυξης το 2016, παρουσιάζει επίσης αρνητική μεταβολή ΠΕ, αφού αυξήθηκαν οι συνολικές ώρες εργασίας χωρίς την παραγωγή επιπρόσθετου ΑΕΠ. Η Ισπανία, από την άλλη, παρουσιάζει ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ της ίσο με 3,2%, λίγο πιο πάνω από αυτό της Κύπρου, με θετικό όμως ρυθμό μεταβολής της Παραγωγικότητας Εργασίας ίσο με 0,9%. Επιτυγχάνει, δηλαδή, να αυξήσει το ΑΕΠ της σε ποσοστό μεγαλύτερο από την αύξηση της απασχόλησης.

⁸ Πηγή: Ιστοσελίδα ΚΕΠΑ: Ετήσιες Στατιστικές Παραγωγικότητας Εργασίας 1996 - 2016, Απρίλιος 2017

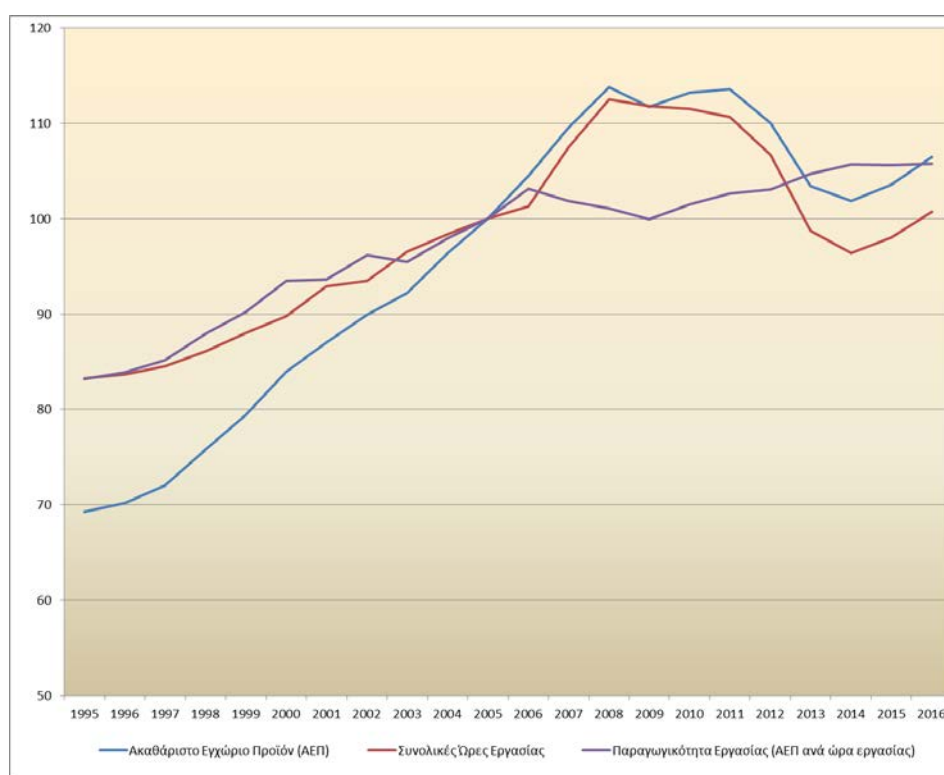
⁹ Πηγή: Ιστοσελίδα ΚΕΠΑ: Ετήσιες Στατιστικές Παραγωγικότητας Εργασίας 1996 - 2016, Απρίλιος 2017

¹⁰ Πηγή: Eurostat, Labour productivity and unit labour costs [nama_10_lp_ulc], Nominal labour productivity per hour, % of EU-28. Τελευταία αναθεώρηση 20.6.2017

¹¹ Πηγή: Eurostat: GDP and main components (output, expenditure and income) [nama_10_gdp], Gross domestic product at market prices. Τελευταία αναθεώρηση 20.6.2017

Με βάση το ρυθμό μεταβολής της ΠΕ της Κύπρου και των χωρών που βρίσκονται ακριβώς πιο πάνω και πιο κάτω στην κατάταξη, η Κύπρος δεν αναμένεται να ξεπεράσει τη Σλοβενία και τη Σλοβακία, αφού και οι δύο χώρες παρουσιάζουν ψηλότερο ρυθμό μεταβολής της Παραγωγικότητας, ούτε όμως απειλείται άμεσα στην κατάταξη από την Μάλτα και τη Τσεχία, αφού και οι δύο αυτές χώρες παρουσιάζουν χαμηλότερο ρυθμό μεταβολής της παραγωγικότητας από αυτό της Κύπρου. Μακροπρόθεσμη απειλή για την Κύπρο αποτελούν η Ρουμανία και η Βουλγαρία λόγω των ψηλών ρυθμών ανάπτυξης που παρουσιάζουν (5,4% και 3% αντίστοιχα) (Διάγραμμα 4).

Στην Κύπρο, την περίοδο 1995-2006 οι ρυθμοί ανάπτυξης του ΑΕΠ συνοδεύονταν από θετικούς ρυθμούς μεταβολής της ΠΕ αφού το ΑΕΠ αυξανόταν με μεγαλύτερο ρυθμό από τις ώρες εργασίας, ενώ από το 2006 και μετά, οι ρυθμοί ανάπτυξης συνοδεύονταν από στασιμότητα της ΠΕ (Διάγραμμα 7) αφού οι ώρες εργασίας αυξάνονταν με ρυθμούς ίσους με αυτούς του ΑΕΠ.

Διάγραμμα 7. Δείκτες μεταβολής Παραγωγικότητας Εργασίας, ΑΕΠ και συνολικών ωρών εργασίας για την περίοδο 1995 – 2016, έτος βάσης 2005¹².

Σημειώνεται ότι η ΠΕ είναι ο πιο ευρέως διαδεδομένος δείκτης παραγωγικότητας και εκφράζει το αποτέλεσμα ενός συστήματος σε σχέση με το ανθρώπινο δυναμικό (αριθμός ατόμων ή ώρες εργασίας) που παράγει το αποτέλεσμα. Η ΠΕ δεν εκφράζει μόνο την προσπάθεια του ανθρώπινου δυναμικού, ούτε μπορεί το επίπεδο της παραγωγικότητας εργασίας να θεωρηθεί ψηλό ή χαμηλό εξ υπαιτιότητας και μόνο των εργαζομένων. Η ΠΕ αντικατοπτρίζει τη συνολική επίδραση πολλών παραγόντων στο αποτέλεσμα, όπως οι υποδομές, το χρηματοπιστωτικό σύστημα, το κεφάλαιο (χρηματοδότηση), η γη, τα κτήρια, τα μηχανήματα, η τεχνολογία, το ανθρώπινο

¹² Πηγή: Ιστοσελίδα ΚΕΠΑ: Ετήσιες Στατιστικές Παραγωγικότητας Εργασίας 1996 - 2016, Απρίλιος 2017

δυναμικό (εκπαίδευση και κατάρτιση), η οργάνωση της εργασίας, οι οικονομίες κλίμακας, κ.ά.

B. Παράγοντες που επηρεάζουν την παραγωγικότητα στους οποίους η Κύπρος υστερεί

Καινοτομία

Ο Δείκτης Καινοτομίας της Κύπρου, ανέρχεται στο 86,5% του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Κύπρος καταλαμβάνει τη 13^η θέση μεταξύ των 28 χωρών μελών της ΕΕ¹³. Η Κύπρος χαρακτηρίζεται ως χώρα με μέτριες επιδόσεις στην Καινοτομία. Οι χώρες που κατέχουν ηγετική θέση, σύμφωνα με το Δείκτη Καινοτομίας (20% πάνω από το μέσο όρο), είναι η Σουηδία, η Δανία, η Φινλανδία και η Ολλανδία.

Ο Δείκτης Καινοτομίας είναι ένας σύνθετος δείκτης και υπολογίζεται μέσα από 25 επί μέρους δείκτες. Στους πλείστους επί μέρους δείκτες, η απόδοση της Κύπρου είναι κάτω από αυτή του μέσου όρου της ΕΕ. Οι κυριότερες αδυναμίες εντοπίζονται στις δαπάνες για έρευνα και ανάπτυξη από επιχειρήσεις της Κύπρου, που είναι μόλις στο 6% του μέσου όρου της ΕΕ, και στα έσοδα από άδειες και πατέντες που είναι μόλις στο 1% του μέσου όρου της ΕΕ.

Επιχειρηματικότητα

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Δείκτη Επιχειρηματικότητας 2017 (GEI) η Κύπρος κατατάσσεται 43η ανάμεσα στις 137 χώρες και 21η από τις 41 ευρωπαϊκές χώρες με το Δείκτη Επιχειρηματικότητας να ανέρχεται στο 38,5% του μέσου όρου των 137 χωρών που εξετάζονται¹⁴. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο εν λόγω Δείκτης μετρά το επίπεδο επιχειρηματικότητας που σχετίζεται με τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και την ανάπτυξη μέσω καινοτομίας και όχι με την «αναγκαστική επιχειρηματικότητα», η οποία σχετίζεται περισσότερο με την αυτο-απασχόληση και η οποία, σύμφωνα με αναλύσεις του Παγκόσμιου Ινστιτούτου Επιχειρηματικότητας και Ανάπτυξης (GEDI), συσχετίζεται αρνητικά με την ανάπτυξη¹⁵. Ιδιαίτερα χαμηλή είναι η επίδοση της Κύπρου στην πτυχή που σχετίζεται με την αποδοχή του ρίσκου και τη φιλοδοξία για μεγάλη ανάπτυξη. Οι δέκα χώρες με την καλύτερη επίδοση στο Δείκτη Επιχειρηματικότητας είναι κατά σειρά οι Η.Π.Α., η Ελβετία, ο Καναδάς, η Σουηδία, η Δανία, η Ισλανδία, η Αυστραλία, το Ηνωμένο Βασίλειο, η Ιρλανδία και η Ολλανδία. Στην Έκθεση για τον Παγκόσμιο Δείκτη Επιχειρηματικότητας 2017 γίνεται επίσης πρόβλεψη ότι αύξηση του Δείκτη Επιχειρηματικότητας της Κύπρου κατά 10% θα επέφερε αύξηση του ΑΕΠ κατά \$4,44 δισεκατομμύρια δηλαδή αύξηση της τάξης του 20%.

Κατάρτιση και Ανάπτυξη Εργαζομένων

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύονται στη Eurostat από την Έρευνα Εργατικού Δυναμικού το 2016, το ποσοστό εργαζομένων ηλικίας 25 - 64 που συμμετείχαν σε εκπαίδευση ή κατάρτιση τις τελευταίες 4 βδομάδες πριν από την έρευνα, ήταν στην

¹³ European Innovation Scoreboard 2016, Directorate-General for Internal Market, Industry, Entrepreneurship and SMEs

¹⁴ Global Entrepreneurships Index 2017, Global Entrepreneurship and Development Institute - GEDI

¹⁵ Global Entrepreneurships Index 2017, Global Entrepreneurship and Development Institute – GEDI,

Κύπρο 6,8% σε σύγκριση με 11,6% που ήταν κατά μέσο όρο η συμμετοχή στις χώρες μέλη της ΕΕ και 28,7% στη Σουηδία που έχει την καλύτερη επίδοση¹⁶.

Σύμφωνα, επίσης, με την έρευνα γνώμης που διεξήγαγε το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ μεταξύ στελεχών επιχειρήσεων το 2016, στο δείκτη της επένδυσης σε κατάρτιση προσωπικού της ηλικιακής ομάδας 25-54, η Κύπρος κατατάσσεται 53^η μεταξύ 130 χωρών¹⁷.

Ψηφιοποίηση

Σύμφωνα με την Έκθεση Ψηφιακής Προόδου της Ευρώπης (EDPR) για το 2017 που συνδυάζει στοιχεία από τον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) με ποιοτικές πληροφορίες σχετικά με τις ειδικές ανά χώρα πολιτικές, η Κύπρος κατατάσσεται 22^η στο σύνολο των 28 κρατών μελών της ΕΕ και, όπως σημειώνεται στην Έκθεση «...προχωρεί με αργούς ρυθμούς». ¹² Οι πτυχές που εξετάζονται στην εν λόγω Έκθεση είναι η συνδεσιμότητα, το ανθρώπινο κεφάλαιο, η χρήση του διαδικτύου, η ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας και οι ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες.

Όσον αφορά τη **συνδεσιμότητα**, η Κύπρος κατατάσσεται 21^η ως προς τη συνολική συνδεσιμότητα. Σημαντική αδυναμία αποτελούν οι συνδρομές σταθερού διαδικτύου σε συνδέσεις υψηλής ταχύτητας (γρήγορες ευρυζωνικές συνδέσεις) που αποτελούν μόλις το 4% (έναντι 37% σε επίπεδο ΕΕ). Σύμφωνα με την Έκθεση «... βασικός φραγμός για μεγαλύτερη διείσδυση των ευρυζωνικών επικοινωνιών στην Κύπρο είναι κατά πάσα πιθανότητα οι τιμές των συνδρομών, οι τρίτες ψηλότερες στην Ευρώπη αφού αποτελούν κατά μέσο όρο το 2,4% του εισοδήματος των συνδρομητών, με το μέσο όρο της ΕΕ να βρίσκεται στο 1,2% του εισοδήματος των συνδρομητών.

Σε σχέση με το **Ανθρώπινο Κεφάλαιο**, η Κύπρος κατατάσσεται 25^η με σημαντικότερη αδυναμία το ποσοστό ατόμων με τουλάχιστον τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες. Στον δείκτη αυτό η Κύπρος κατατάσσεται στην 26^η θέση μεταξύ των 28 χωρών μελών, αφού μόλις το 43% του κυπριακού πληθυσμού διαθέτει το βασικό επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων¹⁸. Όπως σημειώνεται στην εν λόγω έκθεση «... Σήμερα οι ψηφιακές δεξιότητες και ικανότητες απαιτούνται για το σύνολο σχεδόν των θέσεων απασχόλησης στις οποίες η ψηφιακή τεχνολογία συμπληρώνει τα υφιστάμενα καθήκοντα και η έλλειψή τους μπορεί να αποτελέσει σημαντικό εμπόδιο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας». Επιπλέον, η Κύπρος έχει μικρό μερίδιο πτυχιούχων θετικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών (STEM) (8,3/1000)¹⁹ και είναι τελευταία στην κατάταξη των χωρών της ΕΕ. Στην Ιρλανδία που έχει την καλύτερη επίδοση, το μερίδιο είναι (31,5/1000) και ο μέσος όρος της ΕΕ είναι (19,1/1000). Επίσης, το ποσοστό των ειδικών στις Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) επί του συνολικού εργατικού

¹⁶ Eurostat, Participation rate in education and training (last 4 weeks) by sex and labour status [trng_lfse_02], τελευταία αναθεώρηση 25.4.2017

¹⁷ Human Capital Report 2016, World Economic Forum.

¹⁸ Έκθεση ψηφιακής προόδου της Ευρώπης (EDPR) (Europe's Digital Progress Report), Προφίλ χώρας για την Κύπρο, Ευρωπαϊκή Επιτροπή

¹⁹ Eurostat: Graduates in tertiary education, in science, math., computing, engineering, manufacturing, construction, per 1000 of population aged 20-29 [educ_uoe_grad04]. Τελευταία αναθεώρηση 30.5.2017.

δυναμικού στην Κύπρο (2,2 %) είναι μικρότερο από το μέσο όρο της ΕΕ (3,7%)²⁰. Το ποσοστό αυτό στη Φινλανδία, που έχει την καλύτερη επίδοση, είναι 6,6%.

Σε σχέση με τη **χρήση του διαδικτύου**, η Κύπρος κατατάσσεται 13^η. Τα επίπεδα συμμετοχής σε δραστηριότητες ηλεκτρονικής τραπεζικής (37%) και ηλεκτρονικών αγορών (38%) είναι αρκετά χαμηλότερα από τους μέσους όρους της ΕΕ (59% και 66% αντίστοιχα), κατατάσσοντας την Κύπρο στην 25^η και 26^η θέση αντίστοιχα.

Σε σχέση με την **ενσωμάτωση ψηφιακής τεχνολογίας**, η Κύπρος κατατάσσεται 18^η υστερώντας κυρίως στη χρήση ηλεκτρονικών τιμολογίων (6% - 26^η θέση), στο ηλεκτρονικό εμπόριο (4,7% - 25^η θέση), και στη χρήση υπολογιστικού νέφους (9% - 22^η θέση).

Σε σχέση με τις **ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες** η Κύπρος κατατάσσεται 17^η με σημαντικότερη αδυναμία τη διαδικτυακή ολοκλήρωση παροχής υπηρεσιών, όπου η Κύπρος βαθμολογείται με 73% και κατατάσσεται στην 22^η θέση.

Επιχειρηματικό Περιβάλλον

Σύμφωνα με τη Διεθνή Έκθεση Ανταγωνιστικότητας 2016 – 2017 η Κύπρος υστερεί σε σημαντικούς τομείς όπως η ανάπτυξη της χρηματοπιστωτικής αγοράς (120^η θέση από τις 138 χώρες) και το μακροοικονομικό περιβάλλον (115^η θέση)²¹. Στους τομείς αυτούς η Κύπρος υστερεί σε όλους τους επί μέρους δείκτες. Στον τομέα της ανάπτυξης της χρηματοπιστωτικής αγοράς λαμβάνεται υπόψη το Δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ (130^η θέση), η Ακαθάριστη Εθνική Αποταμίευση ως ποσοστό του ΑΕΠ (124^η θέση) και ο Πληθωρισμός (102^η θέση).

Στον τομέα του μακροοικονομικού περιβάλλοντος λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθοι επί μέρους δείκτες:

- Ευρωστία των τραπεζών (133^η θέση) *²²
- Χρηματοδότηση μέσω τοπικής αγοράς μετοχών (133^η θέση)*
- Ευκολία πρόσβασης σε δάνεια (132^η θέση)*
- Ρύθμιση της ανταλλαγής τίτλων (127^η θέση)*
- Διαθεσιμότητα κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου (venture capital availability (117^η θέση)*
- Ικανοποίηση των επιχειρηματικών αναγκών από τις χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες (98^η θέση)*
- Χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες σε προσιτές τιμές (93^η θέση)*

Επιπλέον, σύμφωνα με τη Διεθνή Έκθεση Ανταγωνιστικότητας, η Κύπρος υστερεί στους πιο κάτω επί μέρους δείκτες σε διάφορους άλλους τομείς που επηρεάζουν το επιχειρηματικό περιβάλλον:

²⁰ Eurostat: Employed ICT specialists – [total isoc_sks_itspt]. Τελευταία αναθεώρηση 25-04-2017.

21 Διεθνής Έκθεση Ανταγωνιστικότητας 2016 - 2017 (Global Competitiveness Report 2016 – 2017), World Economic Forum.

*16 Η επίδοση της Κύπρου στον παράγοντα αυτό προκύπτει από τη δημοσκόπηση που διενεργείται σε κάθε χώρα μεταξύ στελεχών της Επιχειρηματικής Κοινότητας (Executive Opinion Survey).

Θεσμοί

- Αποτελεσματικότητα των εταιρικών διοικητικών συμβουλίων (130^η θέση)
- Εμπιστοσύνη στους πολιτικούς (103^η θέση)
- Ευνοιοκρατία στις αποφάσεις των κυβερνητικών αξιωματούχων (103^η θέση)
- Αποτελεσματικότητα του νομικού πλαισίου όσον αφορά την επίλυση διαφορών (98^η θέση)*

Υποδομές

- Αριθμός συνδρομών σε κινητή τηλεφωνία (103^η θέση)

Ανώτερη Εκπαίδευση και Κατάρτιση

- Ποιότητα των Σχολών Διοίκησης (Management Schools) (101^η θέση)*

Αποδοτικότητα Αγοράς αγαθών

- Έκταση της ξένης ιδιοκτησίας σε εταιρίες (104^η θέση)*

Αποδοτικότητα Αγοράς εργασίας

- Εξάρτηση από επαγγελματική διοίκηση σε εταιρίες (117^η θέση)*
- Ικανότητα της χώρας για προσέλκυση ταλέντων (94^η θέση)*
- Ευελιξία καθορισμού των μισθών (91^η θέση)*

Τεχνολογική Ετοιμότητα

- Απορρόφηση της τεχνολογίας στο επίπεδο της επιχείρησης (101^η θέση)

Μέγεθος Αγοράς

- Δείκτης μεγέθους εσωτερικής αγοράς (υπολογίζεται από τη σχέση ΑΕΠ + αξία εισαγωγών – αξία εξαγωγών) (119^η θέση)
- ΑΕΠ (116^η θέση)
- Δείκτης μεγέθους εξωτερικής αγοράς (υπολογίζεται από την αξία των εξαγωγών (101^η θέση)

Επιχειρηματική κουλτούρα

- Έλεγχος της διεθνούς διανομής (97^η θέση)*
- Έκταση μάρκετινγκ (93^η θέση)*

Καινοτομία

- Ικανότητα για καινοτομία (119^η θέση)*
- Δαπάνες εταιριών για έρευνα και ανάπτυξη (119^η θέση)*
- Προώθηση της καινοτομίας από το κράτος μέσω κρατικών προμηθειών προϊόντων προηγμένης τεχνολογίας (103^η θέση)*

Σύμφωνα με την Έκθεση Doing Business Report 2017²³ σε σχέση με το επιχειρηματικό περιβάλλον, η Κύπρος κατατάσσεται 45^η μεταξύ των 190 χωρών που εξετάζονται. Σημειώνεται ότι η εν λόγω έκθεση έχει στενή εστίαση. Περιορίζεται, δηλαδή, στην εξέταση των κανονισμών που διέπουν την επιχειρηματική δραστηριότητα σε όλο τον

²³ Doing Business Report 2017, Word Bank

κύκλο ζωής των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και όχι στο ευρύτερο μακροοικονομικό περιβάλλον. Η κατάταξη βασίζεται στην απόσταση της χώρας από τις βέλτιστες πρακτικές. Οι χώρες με την καλύτερη επίδοση σε σχέση με το επιχειρηματικό περιβάλλον είναι η Νέα Ζηλανδία, η Σιγκαπούρη, η Δανία, το Χονγκ Κονγκ, η Κορέα, η Νορβηγία, το Ηνωμένο Βασίλειο, οι ΗΠΑ και η Σουηδία.

Η Κύπρος παρουσιάζει ιδιαίτερη αδυναμία στους ακόλουθους τομείς:

- **Εκτέλεση συμβάσεων (δικαστικές διαδικασίες και εναλλακτικές μέθοδοι επίλυσης διαφορών) (139^η θέση)**, όπου εξετάζονται οι πτυχές του χρόνου, του κόστους και της ποιότητας δικαστικών διαδικασιών. Σε σχέση με τις βέλτιστες πρακτικές, η Κύπρος υστερεί τόσο σε σχέση με το χρόνο (απαιτούνται 1100 μέρες για να επιλυθεί μια δικαστική εμπορική διαφορά, σε σχέση με 164 στη Σιγκαπούρη που αποτελεί τη βέλτιστη πρακτική), όσο και σε σχέση με το κόστος (16,4% της απαίτησης σε μια διαφορά σε σχέση με 9% στην Ισλανδία), καθώς και την ποιότητα (βαθμός 8 από μέγιστο το 18 στο δείκτη ποιότητας δικαστικών διαδικασιών, σε σχέση με 15,5 στην Αυστραλία).
- **Άδειες οικοδομής (125^η θέση)** (εξετάζονται οι πτυχές του αριθμού των διαδικασιών που απαιτούνται, του χρόνου, του κόστους και του ελέγχου ποιότητας των αδειών οικοδομής). Σε σχέση με τις βέλτιστες πρακτικές, η Κύπρος υστερεί κυρίως σε σχέση με το χρόνο (507 μέρες σε σχέση με 28 στην Κορέα) και το κόστος (1,1% της αξίας της ιδιοκτησίας σε σχέση με 0,1% στο Τρίνιταντ και το Τομπάγκο).
- **Εγγραφή ιδιοκτησίας (91^η θέση)** (εξετάζονται οι πτυχές του αριθμού των διαδικασιών που απαιτούνται, του χρόνου, του κόστους και της ποιότητας διαχείρισης της γης). Σε σχέση με τις βέλτιστες πρακτικές, η Κύπρος υστερεί κυρίως σε σχέση με τον αριθμό των διαδικασιών (7 σε σχέση με 1 στη Γεωργία, Νορβηγία, Πορτογαλία και Σουηδία), το χρόνο (9 μέρες σε σχέση με 1 στη Γεωργία, Νέα Ζηλανδία και Πορτογαλία) και το κόστος (10,4% της αξίας της ιδιοκτησίας σε σχέση με 0% στη Σαουδική Αραβία).

Συμπεράσματα

Το ΚΕΠΑ θεωρεί ότι ο θετικός ρυθμός ανάπτυξης του ΑΕΠ (2,8% για το 2016) δεν πρέπει να οδηγεί σε εφησυχασμό, διότι οφείλεται σε εφήμερες γεωπολιτικές και άλλες συγκυρίες (τουρισμός, χαλούμι, πολυτελείς κατοικίες για ξένους υπηκόους), ενώ, ταυτόχρονα, η παραγωγικότητα εργασίας παραμένει στάσιμη, κάτι που αποτελεί ένα μη υγιές γεγονός για την οικονομία.

Η επί δεκαετία συνεχής συγκριτική μείωση της εθνικής παραγωγικότητας εργασίας εγκυμονεί κινδύνους και υποδηλώνει μη βιώσιμη ανάπτυξη.

Εισηγήσεις

Για την ανατροπή της φθίνουσας πορείας της ΠΕ θα πρέπει να αντιμετωπιστούν οι αδυναμίες που παρουσιάζει η Κύπρος σε σχέση με άλλες χώρες και να ενισχυθούν οι παράγοντες που συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και ιδιαίτερα εκείνοι

που έχουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα. Είναι λοιπόν επιτακτική ανάγκη, με μια αποτελεσματική συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, η Κύπρος να ενδιατρίψει σε όλους τους παράγοντες που επηρεάζουν την εθνική της παραγωγικότητα (και κατά συνέπεια την ανταγωνιστικότητα), ώστε να δημιουργηθεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον για τη δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων σε όλο τον κύκλο της ζωής τους.

6 Σεπτεμβρίου 2017